

Nº 14

ROMÁN GYÖRGY (1903-1981)

Vurstli Nagybányán | Fun-Fair in Baia Mare, 1924

Olaj, vászon | Oil on canvas, 101 x 120,5 cm
Jelzés nélkül | Not signed

ÉLETMŰJEGYZÉK-SZÁM | OEUVRE-CATALOGUE NR.: 1924/5.

REPRODUKÁLVA | REPRODUCED:

| Kolozsváry Marianna: Román György. Budapest, 2001, 110.; 274.

Kezdő ár | Starting price: 5 500 000 Ft / 14 474 EUR

Becsérték: 8 000 000 – 12 000 000 Ft

Estimate: 21 053 – 31 579 EUR

1. Camille Bombois: Az atléta, 1930 körül
Pompidou központ, Párizs

A VURSTLI, A PANOPTIKUM ÉS A CIRKUSZ TÉMÁJA ROMÁN MŰVÉSZETÉBEN

„Említettem már a vurstlit, későbbiekben oly sok tájképpróbálkozásom színhelyét. [...] Az Andrássy út fasorai után hirtelen kitarulkozó tarka és tarkaságában dohos, rongyszagú világ, a körhinta forgatagában keringő s ugyanakkor merev haptákat álló lovacskák, táncosnőcskék, fehérre mázolt, pirosbársony ülésű kis hintók, no meg az utánuk következő egyéb látnivalók: a Baroccaldi fülig mázolt szájú bohócai, csillogó üvegruhás táncosnői, rózsaszín trikós akrobatái mind lenyűgöző s ugyanakkor visszataszító erővel hatottak rám. [...] Erőmet, bátorságomat bizonyító kötelességemnek tartottam időnként a Rém tanyáját, vagyis a Vurstlit is felkeresni. Magától értetődőnek találtam, hogy a Rém máshonnan, mint a Vurstli falai közül nem mászhat elő, ott kellett, hogy megelevenedjék, onnan kellett, hogy megszökjék egy nyomasztó éjszakán.” (Román, 1963, 33, 102.)

Román György túlérzékeny gyermeki képzeletének gazdag táptalajt nyújtottak a rémtettekkel foglalkozó hírlapi cikkek és a detektívregény-ponyvák. A súlyos betegségek sorozatán átesett gyermek magántanulóként végezte iskoláit, s mivel tanára a Városliget közelében lakott, sűrűn nyílt alkalmra csavarogni a városi köznép olcsó szórakoztatását biztosító intézmények kulisszái között. Ekkor ismerte meg az itt üzemelő panoptikumot is, melynek hatásvadász és borzadályt keltő jelenetei egész életére meghatározó élménnyé váltak. A *magányból* című ön-életrajzi regényében Román rendkívül érzéketesen idézi fel 1917 körüli emlékeit, melyben a viaszmúzeum sötét folyosójába lépve és onnan visszatekintve a kinti világba, örökre belevésődött egy körhinta látványa, mely a talmi csillogás mögötti nyamorúsága dacára is a gyönyörű és gazdag valóságot jelentette a számára. S bár az arctalan és jellegtelen emberi tömegtől való ösztönös irtózás Román festészetében a felszínes butaságot és maradiságot szimbolizáló tömegjelenetekben testesült meg, az egész életművön átvonuló körhinta-képek sorozatában nem egy található, mely e gyermekkori élmény hatására felszabadultságot és életörömrőt sugároz. Ezek közé tartozik az itt bemutatott *Vurstli Nagybányán* című festménye is.

2. Salvador Dalí:
A Szent Kereszt ünnepség Figuerasban, 1921

ROMÁN GYÖRGY NAGYBÁNYÁN, 1924

Román 1921 és 1928 között Réti István növendékeként végezte el a budapesti Képzőművészeti Főiskolát. 1924 nyarat és őszét szintén Réti mellett Nagybányán töltötte. Talán rokoni kapcsolatai miatt – nagybátyja Elek Artúr műkritikus, keresztapja pedig Móricz Zsigmond író volt – Román meglehetősen szabadságot élvezett Nagybányán, mivel az általa is bevallottan fogyatékos rajztudása dacára Réti engedte olajjal dolgozni. Ekkor festett képei közül is kiállított 1924-25 fordulóján az Ernst Múzeumban, amely helyet biztosított a főiskolai művészifjúság bemutatkozásának. A fiatal festőt lenyűgözte a nagybányai táj hangulata és a nagyvárositól eltérő, erőteljesebb színvilág, „...a csodálatos, kúp alakú, szelíd gesztenyével borított nagybányai hegyek, a város közepi vadgesztenyes, szinte középkorain romantikus tér [...] úgy ment a munka, mint a karikacsapás” – írja regényében. Itt bemutatott festményén a virágzó vadgesztenyefákkal övezett nagybányai főtér látható, háttérben a híres Berger cukrászdát is magában foglaló István szálló épületével. Román a sebtében felállított kisvárosi körhintát olyan gyermeki rácsodálkozással örökölte meg, mintha először látná az önfeledten szórakozó tömeg és a történéseket irányító matróztrikós hintáslegények vásári forgatagát. Képeinek korabeli párdarabja a nagybányai Szénapiac terén felállított cirkuszsátort és lakóit ábrázoló, szintén magánygyűteményben lévő festménye. Román György teljességgel eredeti és önálló festészetének távoli párhuzamai között található a francia Camille Bombois (1883–1970) művészete. Román és Bombois nemcsak életútjuk hasonló kalandosságát tekintve, de művészi előadsmódjukban is a 20. századi európai festészet történetének azonos fejezetében foglalnak helyet.

3. Aba-Novák Vilmos: Cirkusz magántulajdon

RUM ATTILA

